

šol po drugih deželah, zlasti na Češkem. Bazen za poprej omenjene šole se ozirajo še na trgovske predmete meščanski šoli v Krškem in Postojni ter obrtnonadaljevalne šole po večjih krajih na Kranjskem, katerih je vseh skupaj izven Ljubljane 17. Obrtne nadaljevalne šole v Kamniku, Metliki, Novem mestu in v Idriji imajo še posebne trgovske tečaje za trgovske vajence.

S tem smo torej izčrpali vse, kar je v prid slovenski trgovski izobrazbi ustanovljenega in obstoječega na Kranjskem, na izvenkranjske slovenske kronovine se ne oziramo, ker se pravzaprav nimamo na kaj ozirati. Pozabiti pa ne smemo hvalevrednega delovanja slov. trgovskega društva „Merkur“ v Ljubljani, ki se res z vneto trudi, da povzdigne trgovsko izobrazbo s prirejanjem strokovnih učnih tečajev in z izdajanjem trgovskih učnih knjig. V tem oziru mu sledijo slov. trgovska društva v Trstu, Gorici, Celju in Mariboru, ki store kolikor morejo, za izobrazbo svojih članov.

H koncu koncev moramo pa le konstatirati, da doslej še nismo imeli slovenske trgovske šole in da je nova trgovska šola v Ljubljani prvi slovenski učni zavod te vrste.

Pričakovali smo sicer, da dobimo še poprej višjo slovensko trgovsko šolo, za katero se poteza kranjska trgovska in obrtniška zbornica in o kateri govorimo spoštljivo, toda zadovoljni smo tudi s početniško trgovsko šolo; je vsaj nekaj po dolgem, dolgem času.

Letos so otvorili le pripravljalni razred. V zvezi s trgovsko šolo je tudi za družna šola ali pravzaprav, če si prav mislimo, zadržni tečaj, v katerega se bodo sprejemali učenci, ki so dovršili ljudsko šolo, in so stari 16 let. Obe šoli je ustanovil deželni odbor v zmislu sklepa deželnega zbora. Tudi družna šola je potrebna, ker je združništvo pri nas še tako lepo razvito, kakor malokje drugod. In ravno za zadrage menjka zmognih ljudi, ki bi vodili zadrage, zakaj manjše zadrage si ne morejo najeti posebnega uradnika. Zato bi bilo pa jako dobro, da bi se v zadržno šolo sprejemali imovitejši kmetiški sinovi, ki jim ni toliko na tem, da bi si potem na podlagi svoje izobrazbe v zadržni šoli iskali kruha, ampak da bodo kot odborniki zadrage pozneje tudi strokovno stran v zadržnem poslovanju dobro poznali, oziroma sami vodili.

Vrnimo se pa zdaj k slovenski višji trgovski šoli, ki jo bo ustanovila kranjska trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani. Ob tej priliki ne bo brez zanimanja, ako opišemo zgodovino in razvoj tega vprašanja.

Kranjska trgovska zbornica je dne 12. januarja 1901 v svečani seji v proslavo svoje petdesetletnice sklenila, naj se izvli odsek, ki se posvetuj o vsem, kar treba ukreniti za ustanovitev slovenske trgovske akademije. V ustanovni zaklad za to šolo naj se odmeni 20.000 K. Predlog je kaj lepo utemeljeval zbornični tajnik dr. Murnik in se je neto tudi res izvolil odsek peterih članov, ki je skrbel, da se bo ta šola res oživotvorila, ter stopil v dotiko z deželnim odborom, občinskim svetom ljubljanskim in z državo, da bi se šoli zagotovili denarni prispevki.

Deželni zbor je v svoji javni seji dne 17. julija 1901 storil soglasni sklep: „Priznava se, da bi bila ustanovitev višje trgovske šole v Ljubljani koristna ter se zato deželnemu odboru naroča, da glede tega, kako naj bo urejena, in glede stroškov zanjo stopi v dogovor s trgovsko in obrtniško zbornico v Ljubljani in da deželnemu zboru v bodočem zasedanju o tem poroča ter mu stavi predloge, pri čemer naj pa ima pred očmi, da letni prispevek dežele ne sme presežati vsote 10.000 K.“

Zaradi nenormalnih razmer v deželnem zboru kranjskem se pa do letos še ni nič govorilo o tem vprašanju v deželnem zboru in ko so nastale letos spet normalne razmere, je poslanec dr. Krek predlagal ustanovitev nižje trgovske šole. S tem pa še ni rečeno, da bi deželni zbor ne razpravljal morda v prvem zasedanju zopet o višji trgovski šoli.

Tudi občinski svet mesta Ljubljane je začetkom leta 1902 sklenil podpirati višjo trgovsko šolo. Ker pa stroški niso bili znani, takrat ni določil višine in oblike občinske podpore, ampak se je omejil na principialno zagotovilo, da bo občinski svet svojetasno dovolil primerno pod-

poro, ko bo zavod že oživotvorjen. Ker se bo itak moralo zidati poslopje za državno obrtno šolo — kakor znano, je ravno v zadnjem času odpovedala Kranjska hranilnica tej šoli prostore — je bil občinski svet mnenja, da bi se višja trgovska šola nastanila v istem posloju, ker bi se tako prihranilo mnogo stroškov za šolske prostore, za kurjavo in postrežbo kakor tudi za učiteljstvo, kar bi le pospeševalo ustanovitev obeh šol.

Državna oblast bi itak tudi podpirala to šolo, ako sta ji že deželni odbor in mestna občina ljubljanska zagotovila podporo.

V trgovski zbornici izvoljeni odsek je potem v seji trgovske zbornice dne 23. februarja 1904 sprejel ustanovilo, oziroma pravila višje trgovske šole, in zbornica je medtem tudi vsako leto prispevala v ustanovni zaklad za višjo trgovsko šolo ter še vedno prispeva, tako da je zaklad že precej narasel.

V seji trgovske zbornice dne 16. novembra 1904 se je potem sprejel proračun za to šolo ter sklenilo, da se ustanovni zaklad najprej porabi za izdajo slovenskih učnih knjig. Ustanovni zaklad je znašal do konca leta 1904 okroglo 22.000 K, in v isti seji se je tudi sprejelo, da se vsa zbornična doklada južne železnice, ki jo je morala naknadno plačati za pet let nazaj, to je znesek 23.000 K, prideli ustanovnemu zakladu.

Danes mora biti ta zaklad že jako velik, in pričakovati je, da bo trgovska zbornica v kratkem zopet razpravljala o tem tako važnem vprašanju že v ožigled temu, ker bodo absolutne te šole lahko kot slovenski korespondenti dobili jako lepe službe pri tvorničarjih in veletrgovcih izven Kranjske, seveda če se bodo naši trgovci držali sklepa, da bodo le slovensko korespondirali s svojimi dobavitelji.

Potrebno se nam je zdelo, da se o priliki otvoritve nove trgovske šole spomni tudi višje trgovske šole. Nova trgovska šola je le nižja stopnja na lestevici trgovskega šolstva in na tej stopnji slovensko trgovsko šolstvo ne sme ostati. Nova šola tudi ne bo zadoščala potrebam višje izobrazbe in zato je treba šole, ki bo dopolnjevala novo šolo, šole, ki bo stavila svoje abituriente na enako stopnjo z abiturienti višje gimnazije ali višje realke.

Želimo torej, da bi se tudi ustanovitev višje trgovske šole kmalu uresničila!

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj. Cenjenim tovarišem in tovarišicam s tem naznanjam, da odlagam z današnjim dnevom predsedništvo učiteljskega društva za ptujski okraj, in sicer iz zdravstvenih oziror.

Moje večkratno bolehanje ovira potrebno agilnost društvenega delovanja, k temu je potrebno čileje, mlajše moči. Vsi društvo zadevajoči dopisi se naj pošiljajo zanaprej podpredsedniku tov. A. Pesku v Nraplje. Društvo, h katerem sem pristopil pred 37 leti, ostanem zvest ud še nadalje ter mu želim pod novim vodstvom uspeha v korist šole in učiteljstva.

Vurberg, 29. novembra 1908.

Fr. Žihér, nadučitelj.

Šmarsko-rogaško učit. društvo zboruje dne 8. decembra 1908 ob 1. uri popoldne v Šmarju s sledečim vzporedom:

1. Pozdrav.
2. Zapisnik in dopisi.
3. Repatice ali kometi — predava tov. Fr. Zidar.
4. Poročilo delegatov o „Zavezinem“ zborovanju.
5. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi odbor.

Goriško.

Tolminsko učiteljsko društvo: O priliki občnega zbora „Tolminskega učit. društva“ v Kobaridu dne 18. oktobra je zbrano učiteljstvo brzojavno izrazilo čestitko Nj. Vel. cesarju.

Dne 19. pret. m. je došel naslednji odgovor:

Št. 174/Pr. Tolmin, 15./11. 1908.

Prejmi gospod

Matija Kenda, nadučitelj v Volčah in predsednik „Tolminskega učit. društva“.

Vsled odloka Njegove Prezvišenosti gospoda ministra notranjih zadev z dne 27. oktobra t. l., št. 10.260 M. I., čast mi je Vam in prizadetemu društvu naznaniti najvišjo zahvalo Nj. Veličanstva za častitke in izraze vdčnosti, poklonjene brzojavno dne 30. oktobra t. l.

C. kr. namest. svetovalec:

Prinzig I. r.

Odbor „Tolm. učit. društva“ se je v odborovi seji dne 19. pret. mes. konstituiral sledeče:

Predsednik: Josip Rakovšek, nadučitelj pri Sv. Luciji; podpredsednik: Anton Kutiin, voditelj c. kr. pripravnice v Tolminu; tajnik: Fran Kašca, nadučitelj v Tolminu; blagajničarka: Dragica Pavšič, učiteljica v Podmelcu. K.

Trst.

Tržaško učiteljsko društvo je imelo v četrtki, 10. pret. m., v prijaznih Batkovljah svoje redno jesensko zborovanje. Udeležba je bila precejšnja, čeravno je bilo vreme nestanovitno. Na to zborovanje so prihitali tudi nekateri tovariši z Goriškega, ki so s tem pokazali najlepšo solidarost s svojimi najbližnjimi kolegi. Zborovanje je otvoril tov. predsednik s pozdravom na goriške tovariše, potem pa še posebej na vrlega c. kr. okrajnega šolskega nadzornika g. Nekermana, ki vselej rad obišče naša zborovanja. Med poročilom o dosedanjem delovanju poudarja predsednik posebno vlogo, ki jo je društvo vložilo na tukajšnjem magistratu glede zenačenja stanarine med učiteljstvom spodnje in zgornje okolice. Vloga zahteva namreč: 1. naj se šteje učiteljstvu gorenje okolice stanarina spodnje okolice vsaj v pokojnino in 2. naj se šteje učiteljem leta za petletnino in za pokojnino od izkušnje usposobljenosti in ne od stalnega namoščenja. To poročilo je vzel učiteljstvo z zadovoljstvom na znanje.

Potem je predaval predsednik Stipe Ferluga o „Naglasih v slovenščini“. Po temeljiti razpravi se je razvila živahna debata, v katero so posegli tovariši Grmek, Bratož, Čok, Valentič starejši in drugi.

Tovariš Bratož je poročal na to o zborovanju učiteljske „Zaveze“ v Gorici ter predlagal nekaj tehtnih resolucij, ki so bile sprejete. Po tej točki je predsednik zaključil zborovanje.

V prijateljskem krogu smo se zbrali potem pri skupnem kosilu v barkovljanskem „Narodnem domu“, kjer je go-p d Stare postregel vsem udeležencem po vsej svoji moči.

Med kosilom nas je nenadno presenetil društveni pevski zbor pod vodstvom tovariša Cirila Valentiča s himno našega društva, katere besedilo in napjev je zložil naš vrli predsednik Stipe. Tudi drugi zbori so se proizvajali jako precizno.

Posebno so ugajali samospevi tovarišice Sancinove in tov. Mahkote.

Po raznih napitnicah je odšlo učiteljstvo v tvornico ledu, kjer je g. ravnatelj Spanger pokazal, kako se producira po najnovejših metodah led, s katerim se zalaga skoraj ves Trst. Nato se je omizje zaozastalih lastvic zabavalo še dalje v „Narodnem domu“, in tem je napil ob sklepu novi tovariš Semč.

Srednješolski vestnik.

** Osebnost vestil. Profesor na gimnaziji v Kočevju Jožef Obergföll je šel v pokoj in dobil pri tej priliki naslov šolskega svetnika. — Na nemški gimnaziji v Ljubljani je imenovan za suplenta učiteljski kandidat Karel Reiner. Koliko Nemcev še navlečejo na to gimnazijo? — Imenovan je suplent na gimnaziji v Kranju Franc Verbič za glavnega učitelja na učiteljskem v Kopru.

** Mestna realka v Idriji je uvedla tudi v zimskem času nerazdeljeni pouk. V latskem letnem semestru se je prepričala, da je tak pouk v vsakem oziru priporočljiv in koristen. Naj bi mestno realko v Idriji posnemali tudi drugi srednješolski zavodi, da se tako okoristijo z zahtevami in principi moderne pedagogike!

Politiški pregled.

* Avstrijsko plemstvo se je dne 27. p. m. cesarju poklonilo o priliki njegovega vladarskega jubileja. V cesarskem gradu se je zbralo sedemsto članov najvišje aristokracije iz starodavnih časov, plemičev izpred 1848 l. ter zastopnikov onih, ki jih je cesar povišal v plemniški stan. V imenu zbranega plemstva je ogovoril cesarja knez Ferdinand Lobkovic ki je cesarju izrazil ob tej svečani priliki svojo zvestobo in vdčnost. Cesar je na to odgovoril ter poudarjal, da je plemstvo poklicano z ljudstvom sodelovati na političkem in kulturnem razvoju in s amovzgoji narodov.

* Cesarjev opomin uradništvu. Cesar je porabil priliko poklonitve uradništva da je izrekel tudi svoje mnenje o političkih dolžnostih uradništva. Cesar je rekel v svojem odgovoru: „Vašga delovanja začeti in konec mora biti zakon in samo zakon. Čm živahnejše je strankarsko življenje, tem trdnje se morate držati postavnosti nad strankami.“ V nadaljevanju pravi, da naj bodi uradništvu zmeraj pred očmi, da služi skupnosti in da ne sme biti pristransko. Ne narodni čut. pač pa narodni boj mora izgniti iz urada. — Hočemo upati, da se bodo tudi nemški uradniki tako držali teh cesarjevih besed, kakor se jih bodo in se jih drže slovenski. To naj si zapomnijo posebno oni gospodje uradniki, ki mislijo, da morajo tudi v izvrševanju svoje uradne službe kazati svoje nemškonalno mišljenje in ne

strpnost proti večini slovenskega prebivalstva, ki mu morajo služiti po svojem poklicu.

* Duhovstvo vseh veroizpovedanj se je poklonilo cesarju dne 26. pret. m. Katoliške škofe in prelato vodil je dunajski kardinal Gruscha. Cesar je v svojem odgovoru na vdčnostno izjavo kardinala Grusche rekel tudi to-le: „Vsakdanje skrbi bodo ljudi vedno delile, prepri in stranke so neizogibne. Vaše poslanstvo je pa v tem, da učite ljudi spravljivosti in miru, ki ga svet ne more dati. Vera je ona trdnjava, v kateri najde vsak v viharjih življenja in v borbah obrambo in oporo. V poučevanju vere in v izvrševanju svojega poklica se smete vedno zanašati na obrambo državne moči.“ V imenu grško-vzhodnega duhovništva je govoril nadškof Repta, v imenu protestantov predstojnik Franc, v imenu Židov pa predsednik židovske verske občine dunajske Stern. Vsakemu je cesar posebe odgovoril.

* Državni zbor je bil otvorjen 26. pr. m. Ministrski predsednik je rekel, da ima vlada nalogo v prehodni dobi voditi poslov ter rešiti najnujnejše državne potrebe, obenem pa pripraviti tla za parlamentarno ministristvo. Vlada predloži jezikovni zakon, baviti se moramo z reformami, kakor z zavarovanjem za starost itd. — Marekl je interpeliral zaradi ljubljanskih dogodkov. Dr. Korošec je nujno predlagal, naj se preiščejo nepristransko septemberski dogodki v Ptuj, Celju in Mariboru. Hribar je stavil predlog glede oficialnega poročanja in zaradi nastopajoja vojaštva pri demontacijah v Ljubljani. Dr. Ploj je nujno predlagal preiskavo zaradi nemških izgrediv v Ptuj ob skupščini družbe sv. C. in M. Dr. Rybar je vprašal glede ustanovitve državne obrtne šole v Trstu. Malik je vprašal, če bo res slavnostna seja zaradi cesarjevega jubileja ter rekel, da se Vsenemci ne udeležijo lojalnostnih prireditev.

* Sloga med jugoslovskimi poslanci. Taktična spojitev obeh jugoslovanskih klubov je dognana stvar. Nova zveza se imenuje „Narodna zveza“. Določil se skupna parlamentarna komisija in v važnih slučajih bodo plenarni sestanki članov obeh klubov, ki pa si ohranita vsak svojo samostalnost. Sklepi skupnega predsedstva in plenarne seje so za vse člane obvezni. Predsednika se menjata.

* Nemci za spojitve Bosne in Hercegovine s Hrvaško. V dunajskem nemškem klubu je v navzočnosti ministra dr. Schreinerja govoril tajnik trgovske zbornice Riedl o aneksiji Bosne ter izjavil, da je v interesu Nemcev, da se Bosna in Hercegovina priklopi Hrvaški in Dalmaciji.

* Konferenca klubovih načelnikov. Pod predsedstvom dr. Weiskirchnerja se je vršila konferenca klubovih načelnikov, da določi program za letošnje državnozbor-kose zasedanje. Po daljši debati se je sklenilo, da se za bosansko predlogo sestavi poseben odsek 26 članov. Na predlog poslanca dr. Kramarja se je sklenilo, da se predloga o poddržavljanju železnice izroči brez prvega branja železniškemu odseku. Vlada bi bila rada imela, da bi se vse te stvari, poleg tega še proračunski provizorij in trgovinsko-politiški pooblastilni zakon rešile nujnim potom. Ker se to ni zgodilo pride Bienenrthova vlada najbrže v zagato. Radikalne stranke nameravajo z mnogobrojnimi nujnimi predlogi preprečiti pravočasno razpravo o aneksijski predlogi, a agrarci preprečijo sprejem pooblastilnega zakona. Brez dovolitve teh dveh predlog pa je nemogoče nadaljni obstoj vlade ali pa parlamenta. Ako bodo tedaj klubovi načelniki vztrajali pri današnjem sklepu, je skoraj neizogibna nova kriza, ki pa ne bo toliko usodna za vlado kakor za parlament.

* Za laško vseučilišče. V gosposki zbornici je stavil dr. Grabmayer nujni predlog, naj se ustanovi laško vseučilišče.

* Bosansko deputacijo, obstoječo iz katoliških duhovnikov in bosanskih katolikov, je sprejel cesar dne 26. pret. m. v posebni avdijenci.

* Bosna. Vojaštvo in orožniki stražijo Bosno; vse je tiho, podobna je grobišču. Če kdo le izpregovori o Srbiji, Črni gori, je že v nevarnosti, da ga sliši kako tako uho, da pride v zapor. Ječe so polne. Vsi sestanki so prepovedani, še pravoslavni službam božjim se stavijo ovire. Na občinska starašinstva se pritiska, da morajo nabirati podpise za adresu, v kateri je zahvala za aneksijo Bosne.

* Pangermanizem v Istrli. Na električni železnici Matulje-Opatija so zadnje dni začeli odpuščati slovenske uslužbenice in jih nadomeščati z Nemci, ki ne znajo besedice hrvaški.

* Dunajski državni zbor bo baje razpuščen, če se ne reši proračun in aneksijska predloga nujnim potom. Doslej Bienenrth še nima dvetretjinske večine.

* Poklonstvena adresa bosanskih učiteljev. Bosansko-hercegovsko učiteljstvo je izročilo načelniku deželne vlade poklonstveno adreso na cesarja.

* O starostnem zavarovanju je dejal Bienenrth v svoji programatični izjavi: „Starostno in invaliditetno zavarovanje ni le korak človeškega čuta, ampak tudi stvar zdrave gospodarske politike, zakaj rešiti naše delavne sodržavljane skrbi za bodočnost, se pravi, dvigniti njihovo veselje za delo. Menica, ki se nam predlaga, ima podpise raznih vlad, pa tudi podpise vseh strank, da, takorekoč vsakega posameznega člana te zbornice. Skrbite, da se

ta menica pravočasno izplača, da se nam prihrani bridka tožba.

* Z jezikovnim zakonom namerava vlada predložiti tudi zakon o okrožnih zastopih. Iz Bienertrove izjave ni razvidno, ali se misli tu na zakon za vso državo ali le za Česko. Najbrže računa vlada s Česko. Ampak to ne bi bila nikakršna rešitev avstrijskega jezikovnega vprašanja.

* Povišanje častniških plač. Iz uradnih krogov poročajo, da izide v kratkem odredba o ureditvi častniških plač. Potemtakem dobijo častniki plačo po novi ureditvi že s 1. decembrom t. l.

* Nove zahteve Črne gore. Črnogorska vlada je poslala zastopnikom velesiloto, v kateri zahteva, naj ji Avstrija vrne Špico. Noto opremlja obširna spomenica, v kateri dokazuje vzroke za svojo najnovejšo zahtevo, a obenem izjavlja, da se s tem nikakor ne misli odpovedati prvotnim kompenzacijam, ki se nanašajo na aneksijo Bosne in Hercegovine ter značijo življenske interese za Srbijo in Črno goro. Avstro-ogrski poslanik je to noto vrnil črnogorski vladi. Sploh smatrajo v političnih krogih to črnogorsko zahtevo za nekaj takega, o čemer se ne da razpravljati. Črnogorsko vlado je na to zahtevo naščuvala neka inostranska velesila. Prebivalec Špice so katoliški ter zaradi tega nebejo postali Črnogorci.

* Veliko rusko posojilo. Finančni minister je predložil dumi pooblastilni zakon, da si sme ruska vlada najeti v inozemstvu 450 milijonov rubljev posojila v pokritje državnega proračuna za leto 1909 in v pokritje starejših dolgov. Vse podrobnosti se bodo obravnavale v tajni seji.

* Turčija noče denarne kompenzacije za Bosno, marveč zahteva, da se da Bosni in Hercegovini prejšnji državopravni položaj ali pa da se proglasi za avtonomno knezovino. — Avstro-ogrška vlada je izročila turški vladi noto, v kateri grozi, da bo smatrala srbsko-turško zvezo, ako se sklene definitivno, za povod za vojno.

* Proti sedanji strahovladi na Hrvaškem. Hrvaški in srbski dijaki v Gradcu so priredili dne 24. pret. m. mnogoštevilno obiskano shod, ki je sprejel resolucijo, s katero se najodločneje obsoja Rauchov režim na Hrvaškem in njegovega pomagača — Franka. Resolucija pravi, da vlada sedaj na Hrvaškem protikonstitucionalen terorizem, dasi je Hrvaška ena najstarejših konstitucionalnih držav. Zlasti protestujejo proti snovanju Frankove legije ali kakor pravijo: črni band. Z najnižkotnejim cinizmom se tira frakejska politika in se hodi na roko grobokopom narodne svobode. Resolucija pa zaupa v trezno zavednost naroda in izraža hrvaško-srbski koaliciji popolno zaupanje. — Hrvaški in srbski dijaki vidijo v sedanjem progajanju patriotičnih Srbov eno tistih, nevretnih sredstev, s katerimi si hočejo sedanji oblastniki po devizi „divide et impera“ utrditi omajano stališče. Strahovlada teh efemernih veličin je dosegla svoj višek v tlačenju najprimitivnejih človečanskih pravic s tem, da sili obdolžence, da sezajo po skrajnem sredstvu samooobrambe — štrajku z gladovanjem. Hrvaško in srbsko dijaštvo smatra za potrebno koncentracijo vseh plemenitih mislečih elementov, ter pozdravlja z navdušenjem idejo ustanovitve narodnega sveta, da zadobi narodni odpor enoten značaj in da se prepreči postavljanje strankarskih nad skupne narodne interese.

Vestnik.

Italijansko vseučilišče in Slovenci. Poslanec dr. Rybač je v imenu tržaških Slovencev naznanil ministrskemu predsedniku Bienertu, da priznavajo Slovenci načeloma vsakemu narodu pravico do vseučilišča, da bi pa bila ustanovitev italijanskega vseučilišča v Trstu enostransko pospešene in utrditev italijanskega elementa na Primorskem. To pa je toliko manj dopustno, ker se Italijani dosledno ustavljajo vsaki šolski zahtevi Slovencev. Slovenci bi mogli privoliti v ustanovitev italijanskega vseučilišča samo tedaj, če bi se obenem ustanovilo slovensko vseučilišče. Zato pričakujejo, da bo vlada, preden ugoditi italijanskim zahtevam, vplivala na Italijane, naj poprej ugodijo šolskim zahtevam svojih slovenskih sosedov. Ministrski predsednik je vzel to izjavo na znanje z dostavkom, da se bo italijansko vseučiliško vprašanje rešilo samo v sporazumljenju s parlamentarnimi strankami. — Več o tem govori dopis z Dunaja, ki ga objavljamo na drugem mestu.

Telovadni odsek Ljubljanskega učiteljskega društva bo začel poslovati v sredo, dne 9. t. m. Telovadilo se bo vsako sredo od polsedmih do osmih zvečer v telovadnici I. mestne šole v Komenskega ulicah. Predtelovadili, oziroma poučevali bodo telovadbo tovariši Furlan, Rapč in Wider, deloma pa tudi vadiitelji Sokola I. Telovadbe se sme udeležiti vsak ljubljanski ljudski in srednješolski učitelj. Na zdar!

Umrl je v Mariboru v pokojeni nadučitelj Lovro Šijanec, star 75 let. R. i. p. — V Gradcu je umrl 24 letni pomožni učitelj A. L. Rajh iz Ljutomer. Vzela ga je sušica. N. p. v. m!

Učiteljska vest. Absolvirana učiteljska kandidatinja Josipina Pišlarjeva je imenovana za provizorično učiteljico in voditeljico šole v Kashi.

Učiteljski krožek St. Vid pri Ljubljani ima svoj sestanek dne 10. decembra t. l. popoldne ob 4. uri pri „Slepem Janezu“. Sestanek velja poslovitvi tov. A. Lenarčiča, ki je bil imenovan vadniškim učiteljem in se je preselil v Ljubljano. Posebnih vabil ne bo. Na snidenje! Gostje dobro došli!

Veliko Trubarjevo slavnost priredita društvu „Učiteljsko društvo“ in akad. fer. dr. „Balkan“ v Trstu. Slavnost se vrši dne 12. tega meseca v glavni dvorani „Narodnega doma“. Na programu bo petje, kjer bosta sodelovala združena moška in mešana zbor, solospevi, predavanje o Trubarju, primerna deklamacija in živa slika.

Passivno rezistenco so sklenili vpriporiti pravni praktikantje v področju praškega nadsodišča.

Češki verski fond je kupil od barona Königswarterja graščino Neudeck pri Karlovih varih za 4.800.000 K. Mrtva roka.

21 dečkov zastrupljenih. Blizu Možgancev na Štajerskem je vrgel neki deček v posodo z vodo kos starega bakra. Dečki so pili vodo ter se jih je zastrupilo 21. Prihitelj je zdravnik, da jih reši smrti; sedaj so še vsi v zdravniški oskrbi.

Slovenskih dijakov položaj na Dunaju. Na pritisk nemško-nacionalnih dijakov je odredila dunajska visokošolska oblast, da se zapre menza, kjer obeduje 2/3 slov. dijakov po znižanih cenah. S tem je veliko izmed njih izročeni s t r a d a n j u. Nekaj jih že par dni ni imelo nič toplega v ustih. Slovensko podporno društvo na Dunaju pobira doneske, ki jih razdelja med najbolj potrebne. Naslov: G. Ivan Lužar, nadreident, Dunaj III. Reiserstrasse 27, I Bis dat, qui cito dat!

Nad 28.000 kron je dosežaj nabranih za žrtve 20. septembra. „Združeni odbor“ je nabral že nad 20.000 kron, dr. Grigorij nad 6000 kron in narodne dame nad 2000 K.

Šolski štrajk in demonstracija. Šolski štrajk, ki so ga uprizorili italijanski dijaki na komunalnih srednjih šolah, trgovski in navtični akademiji, dekliškem liceju, državni obrtni šoli in višji trgovski šoli, je sicer ponehal a mladim gospodom — zdi se — je štrajk jako prijeten in so deloma stopili zopet v štrajk. Dijaki obeh komunalnih šol, ki so zaman izkušali ravnosti k štrajku dijake državnih šol, so vpriporili izpreved po mestu. — Tudi na koprskih srednjih šolah je nastal šolski štrajk, ravnatoko je tudi v Gorici velik del italijanskih dijakov zapustil pouk in uprizoril izpreved po mestu, ki se ga je tudi udeležilo veliko učencev — ljudskih šol!

Nemci se uče slovenščine tudi v — Celju, kakor nam poročajo. Celo tamošnji „studentenheimci“ so se že nekaj časa priprijeli tega studija. Letos te janičare uči slovensko tisti mož, ki je zdaj vodja nemški ljudski šoli v Storah pri Celju in se piše prav po nemški T s c h m e r e s c h e g g, čeravno se je pred par leti še pisal Čmerek. Germanija, raduj se nad pristnim tem svojim sinom! A slovenski ta Nemeec slovnične slovenščine, kakor slišimo, ne zna ravno kaj: zato pa so ga poklicali v — „studentenheim“. Prav tako! Vsaj ne bode delal kvare.

Šolske razmere v Idriji. Sedaj v zimskem času se vidi postajati pred poslopjem c. kr. rudniške ljudske šole v Idriji prav majhne učence in učenke. Ti, slabo oblečeni siromaki čakajo, da se konča pouk njihovih tovarišev, da ga v prav isti sobi sami nadaljujejo. Slavno ministrstvo za javna dela ramreč nima denarja za povečanje ljudskošolskega poslopja, pač pa 26.000 K bogatim uršulinkam za nakup hiše, ki nikdar ne more služiti za šolske namene. Res lepe razmere! Za nune, ki naj pomagajo klerikalizmu v Idriji, ima ministrstvo za javna dela kar 26.000 K. nima pa sredstev za ubogo šolsko mladino, ki lahko prezeba pred šolskimi vratmi in prisostvuje pouku v zatohlih neprezračenihih sobah. Tako je v Idriji v začetku 20. stoletja.

Rak ozdravljiv. Dr. Laurent je te dni predaval v medicinski akademiji v Parizu o svoji metodi, kako je mogoče zdraviti bolezen raka. Njegovo zdravljenje je vzbujanje s formalom ter je dosegel prav povoljne uspehe.

Izvozni dom tvrčke V. J. Havliček à brati v Podjebradu (Česko) pošilja na zahtevo novo izbirko vzorcev jesenskega in zimskega modnega blaga, barhenta, flanelne itd. Opozarjamo na to čisto češko podjetje v tej stroki, ki že obstoji od l. 1887 in si je pridobilo popolno naklonjenost svojih številnih odjemalcev s solidno postrežbo z blagom priznanih kakovosti.

Zahtevajte „Učiteljskega Tovariša“ v vseh lokalih, kamor zahaja učiteljstvo!

Uradni razpisi učiteljskih služb.
Št. 2008. Kranjsko. 192 1—1
Na enorzredni ljudski šoli v Radencih se razpisuje učno mesto v stalno nameščenje.
Zadostno opremljene prošnje naj se službenim potom semkaj vlagajo do 18. decembra 1908.
C. kr. okr. šolski svet v Ormožju, dne 20. novembra 1908.

Št. 2775.

191 1—1

Razpis učiteljskih mest v sežanskem okraju.
V tem okraju se razpisujejo ta-le učiteljska mesta v definitivno nameščenje:

1. mesto višjega učitelja na dvorazrednicah v Divači in v Sempolaju.
  2. mesto učitelja-voditelja na enorzrednicah v Brancici, Gabrovici, Kozljah, Mavhinjah, Štjaku in v Velikem dolu.
  3. mesto učiteljice na dvorazrednicah v Pliskovici in v Sempolaju.
- Službeni prejemki so določeni v deželnem zakonu od dne 14. januarja 1906. dež. zak. in ukaz št. 10. Pravilno opremljene prošnje naj se predložijo službenim potom podpisane uradu v dobi štirih tednov po oglasu tega razpisa v uradnem časopisu „Osservatore Triestino“.
- Nezadostno opremljene prošnje se zavrnejo.
C. kr. okr. šolski svet v Sežani, dne 22. novembra 1908.

Najboljše klavirje

prvovrstnih dunajskih tvornic in harmonije amerikan. sistema prodaja in izposoja
Alfonz Breznik, učitelj „Glasb. Matice“
136 Ljubljana, Gradlišče 11. 52 31

Zavod za graviranje in izdelovanje kavčukastih štambiljev

Anton Černe

Ljubljana, Sv. Petra cesta 6.
Uradni in zasebni pečati iz kavčuka in kovine, štambilje za datum, vsakovrstni klišeji, 50 nogrami itd. itd. 52 44
Ceniki gratis in franko.

Anton Šarc

Ljubljana, Sv. Petra cesta 8.

Specialna trgovina za opreme nevest.

Moško, žensko, otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje solidno in najceneje. — Platno vseh širin za telesno in posteljno perilo, namizni prti, serviete, garniture za kavo, bele in barvaste, brisalke, žepni robci, brisalne rute, šifon, širting, kreton, batist itd. itd.

Najnovije modele za perilo radi pokažemo na ogled. — Švicarske vezanine.

Strogo solidno blago. Nizke stalne cene.

Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

Svetlolikalnica: Kolodvorske ulice št. 8.

175 52—7

VERONIKA KENDA

v Ljubljani

na Dunajski cesti šte. 20

priporoča p. n. krajnim šol. svetom šol. vodstvom in učiteljstvu svojo veliko zalogo pisalnih in risalnih potrebščin.

Dalje imam v zalogi risalni papir raznih vrst v vseh predpisanih velikostih, pisalni in pismeni papir, zavitke različne velikosti, veliko izbiro peres, držal, svinčnikov, gumic, krede, ornila, barvic, ravnil, ter vseh v to stroko spadajočih predmetov. 157 52—14

Postrežba točna in solidna.

Glavna zaloga

A. Slatnarjevih zvezkov.

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, prodaja c. kr. šolskih knjig in igralnih kart

Zvezna trgovina v Celju

Rotovška ulica št. 2

priporoča kancelijski, konceptni, pismeni, dokumentni, ministrski, ovitni in barvani papir; svinčnike, peresa, peresnike, radirke, kamenčke, tablice, gobice, črnilo itd. — Največja zaloga vseh tiskovin za občinske urade, krajne šolske svete, učiteljstvo, župnijske urade, okrajne zastope, užitinske zastope, hranilnice, posojilnice, odvetnike, notarje in privatnike.

Lastna zaloga šolskih zvezkov in risank.

Temni lak za šolske table. — Strune za gosli. — Štambilje, vignete. — Zavitke za urade v vseh velikostih. — Ceniki brezplačno na razpolago. — Dobro blago za urade v točna postrežba. 176 52—7

Slovenci, kupujte užgalice

v korist družbi

sv. Cirila in Metoda! 132 31 27

Ustanovljeno 1842 Električna sila. Telefon 154.

BRATA EBERL

tovarna oljnatih barv, laka in firneža

v Ljubljani, Miklošičeve ulice 6

nasproti hotela „Union“

priporočata gg. šolskim vodjem in učiteljem v mestu in na deželi najju priznana najboljši, črni, medli 19 52—49

lak za šolske table.

Cenovnik zastoj in poštine prosto.

Največja in najbogatejša tvorniška zaloga priznana pravih švicarskih

Union-ur 31 52—49

katerih tvornic delničar sem in edini zastopnik za vso Kranjsko, ter zastopnik ur Schaffhausen, Klassig in Glashütte.

Velika zaloga zlatnine, srebrnine in dragocenih kamnov, kakor blaga od srebra in kinasrebra

Fr. Čuden

urur in trgovec

v Ljubljani

Prešernove ulice

nasproti frančiškanskemu samostanu.

30 24—21

Angleško skladišče oblek

Ljubljana, Glavni trg 5.

Največja zaloga in izbira oblek za gospode in dečke, sportnih oblek, površnikov, dežnih plaščev in zimskih sukenj.

Oblike in površniki, kakor tudi damski kostumi se izdelujejo po meri in najnovišim kroji.

Na zahtevanje se pošilja na izbirno tudi brez poročila.

V zalogi so vedno najmodnejše damske oblike.

Jako nizke cene. O. Bernatović.

30 24—21

Odlikovana

Prva kranj. tvornica klavirjev

Ljubljana, Hilšerjeve ulice št. 5

blizu Gradlišča

Rudolf A. Warbinek

priporoča svoje prve vrste, za vsa podnebja solidno narejene pianine, klavirje in harmonije tudi samoigralne

za gotov denar, na delna odplačila ali naposodo.

Poprave in uglaševanja se izvršujejo točno in računsko najceneje. 28 52—44

Največja tvornica na jugu Avstrije

Jamstvo 6 let. Eksport v vse dežele.